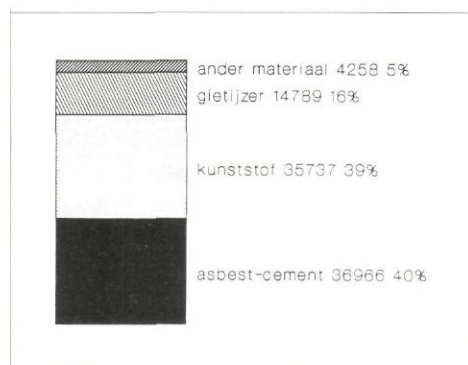

Nieuwe VEWIN-cursus bevordert veilig werken met AC-waterleidingbuizen

Circa 2300 medewerkers van waterleidingbedrijven en aannemers nemen in de periode van november tot februari 1991 deel aan een korte cursus over het werken met waterleidingbuizen van asbestcement. De docenten worden tijdens deze cursus bijgestaan door ing. J. D. de Graaf ('uw asbestspecialist'). De heer de Graaf, vertolkt door acteur Aart Staartjes, wijst de cursisten in een videoproduktie op de risico's van het werken met AC-waterleidingbuizen. Maar ook op de maatregelen om die risico's zoveel mogelijk te beperken. Vanaf februari van dit jaar hebben de afdelingen Communicatie en Opleidingen van de VEWIN koortsachtig gewerkt aan het ontwikkelen van de cursus om een snelle realisatie en uitvoering hiervan mogelijk te maken. Zij werden hierin bijgestaan door leden van de werkgroep Haasnoot, medewerkers van NV PWN Waterleidingbedrijf Noord-Holland en door elf medewerkers uit de bedrijfstak, die bereid waren om als docent voor deze cursus op te treden.

Onderzoek

In heel Nederland ligt ongeveer 90.000 km waterleidingbuis onder de grond. Daarvan is zo'n kleine 40.000 km AC-leiding. Ook al zouden de waterleidingbedrijven in een convenant met de rijksoverheid afspreken dat ze vanaf januari 1993 geen nieuwe AC-leiding meer leggen, dan nog zal er voorlopig moeten worden gewerkt aan de

Lengte van het leidingnet in 1988 in kilometer; onderverdeling naar materiaalsoorten (zie ook pagina 670 in dit nummer).

AC-leidingen die er al liggen. Hierbij moet vooral worden gedacht aan reparatie en onderhoud gedurende misschien nog wel enkele decennia.

Volgens het Asbestbesluit van de Arbeidsomstandighedenwet (ARBO) moet de blootstelling van werknemers aan asbestvezels worden beoordeeld, voordat verspanende werkzaamheden aan asbesthoudende produkten mogen worden uitgevoerd. De blootstelling aan asbest-

Ing. J. D. de Graaf: 'Het gaat namelijk om vezeltjes die zo klein zijn, dat je ze absoluut niet kan zien!'

vezels bij het be- en verwerken van AC-waterleidingen is beoordeeld in een onderzoek, dat is uitgevoerd door de commissie Haasnoot van de VEWIN. De onderzoekresultaten zijn te vinden in het rapport 'Werken met waterleidingbuizen van asbestcement', dat in april aan alle waterleidingbedrijven is toegezonden. Ook worden in dit rapport werkwijzen voorgesteld, die de risico's door blootstelling zoveel mogelijk beperken. Waterleidingbedrijven voldoen aan de eisen die in de ARBO-wet zijn vastgelegd, als ze de voorgestelde methoden daadwerkelijk in de praktijk toepassen. Hierover zijn ook afspraken gemaakt met het Directoraat-Generaal van de Arbeid van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.

Opleiding en voorlichting

Het Asbestbesluit (ARBO-wet) benadrukt het belang van voorlichting aan iedereen die direct betrokken is bij het werken met AC-leidingen. Ook de bedrijfstak is overtuigd van de noodzaak om haar medewerkers optimaal te informeren over het beperken van het risico door blootstelling aan asbestvezels.

Dit komt tot uitdrukking in de door de VEWIN geformuleerde voorlichtingsdoelstellingen. Alle be- en verwerkers van AC-leidingen vormen samen met het toezichthoudend personeel de doelgroep, die zich bewust moet worden van de mogelijkheden en maatregelen om blootstelling aan asbestvezels te beperken of te voorkomen. Naast dit verhogen van het 'bewustzijn' (awareness) moet een gedragsverandering tot stand worden gebracht, die leidt tot het verantwoord

omgaan met AC-buizen. Voorwaarde voor deze gedragsverandering is dat de doelgroep gemotiveerd is (attitude) om op een veilige manier met asbestcement te werken. Weten, kunnen en willen zijn dus de steekwoorden, waarmee het cursusdoel verder is uitgewerkt. De medewerkers zullen na afloop van de cursus weten wat de risico's zijn van het werken met AC-leidingen en waardoor die risico's worden veroorzaakt. Op basis daarvan kunnen ze kiezen voor de meest veilige werkmethode en tenslotte moeten ze de veiligheidsmaatregelen ook in de praktijk willen toepassen.

In een brochure zijn de belangrijkste gegevens van het 'rapport Haasnoot' samengevat.

Inhoud van de cursus

Bij de ontwikkeling van de cursus is er vanuit gegaan dat iedereen die met AC-leidingen werkt, een antwoord wil hebben op de volgende vragen: – Hoe gevaarlijk is het werken met AC-buizen? – Hoe kan ik zo veilig mogelijk met AC-buizen omgaan?

Om een antwoord te geven op de eerste vraag worden in de cursus de belangrijkste onderzoekresultaten van de commissie Haasnoot gepresenteerd, zodat de cursisten inzicht krijgen in de omvang van de risico's bij de wijze waarop zij met waterleidingbuizen van asbestcement werken.

De cursus besteedt ruim aandacht aan de normen die voor het werken met asbestcement gelden en aan de schade voor de gezondheid bij het overschrijden van die normen. Zo wordt onder andere duidelijk gemaakt dat vooral het inademen van kleine asbestvezels tot ernstige ziekten kan leiden.

Bij het beantwoorden van de tweede vraag, staan de veiligheidsmaatregelen centraal. Het risico door blootstelling aan asbestvezels kan worden beperkt door bij het uitvoeren van een reparatie of het maken van een inhakking te kiezen voor de werkmethode, waarbij geen of zo weinig mogelijk vezels in de lucht komen. Het is bijvoorbeeld beter om een inhakking te maken door te knippen, dan

Ook met het AC-afval moet zorgvuldig worden omgegaan.

Werkwijze

Docenten uit de bedrijfstak (vooral distributie-medewerkers) geven de cursus bij de individuele waterleidingbedrijven. De groepen zijn doorgaans niet groter dan 16 cursisten. De cursusduur bedraagt ongeveer een halve dag. Iedere deelnemer krijgt tijdens de cursus een brochure, waarin de belangrijkste gegevens uit het rapport 'Werken met waterleidingbuizen van asbestcement' beknopt zijn samengevat. De brochure bevat een groot aantal illustraties, die aan de praktijk zijn ontleend.

Tijdens de cursus maakt de docent ook gebruik van een videoproduktie. Deze produktie is opgezet als integraal onderdeel van het programma en is voor de docent de rode draad in de cursus. In de introductie van de videoband worden verschillende aspecten van asbest en de toepassing van asbestcement in waterleidingbuizen kort aangestipt. Dit biedt de docent aanknopingspunten voor een toelichting op de gezondheidsrisico's en op de normen voor het werken met asbestcement. In het technische deel van de band wordt vervolgens uitgebreid getoond hoe in de praktijk veilig met asbestcement kan worden gewerkt.

Daarna wordt de band afgesloten met een samenvatting, waarin opnieuw het proces wordt aangegeven, dat de cursisten steeds moeten doorlopen om de meest veilige werkwijze te kunnen kiezen. De cursus biedt de deelnemers ook de mogelijkheid om naar aanleiding van de videobeelden en de toelichting daarop onderling en met de docent te discussiëren over de mogelijkheden om (nieuwe) veiligheidsmaatregelen in de dagelijkse praktijk toe

te passen. De elf docenten weten waar zij over praten, want zij zijn allen nauw betrokken bij het werken met asbestcementbuizen.

Follow-up

Wanneer alle betrokken medewerkers de cursus hebben gevolgd, dan zijn we er nog niet. De ondersteuning door en het (inkoop)beleid van de bedrijven spelen immers een bepalende rol bij het daadwerkelijk kunnen volgen van de richtlijnen. De waterleidingbedrijven kunnen bijvoorbeeld op basis van het rapport interne richtlijnen opstellen voor het werken met AC-leidingen. Daarnaast zijn zij verantwoordelijk voor de beschikbaarheid van de benodigde materialen, hulpstukken (bijvoorbeeld reparatiesets en -manchetten) en afvalstickers.

Reparatiemanchet.

Nadat alle cursussen zijn afgerond krijgen de deelnemende bedrijven de videoband tot hun beschikking. De band kan dan worden gebruikt om periodiek binnen het bedrijf aandacht te besteden aan het veilig werken met AC-waterleidingen. Verder geldt het advies om voor nieuwe groepen medewerkers de cursus te herhalen.

Liever knippen dan zagen.

door te zagen. Maar het beste is de (kapotte) buis helemaal niet te bewerken en complete buisdelen te verwijderen. Daarna kan de buis dan worden gesloten met prefabbuizen of met vervangend materiaal, zoals kunststof buizen. Verder wordt in de cursus het belang van de arbeidshygiëne en van een zorgvuldige behandeling van het AC-afval benadrukt.